

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ПРАВОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ІНФОРМАЦІЙНОЇ БЕЗПЕКИ КОСМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Олег Ігорович ШИНКАРЕНКО,

*здобувач вищої освіти ступеня доктора
філософії (PhD) Національного аерокосмічного
університету ім. М. Є. Жуковського
“Харківський авіаційний інститут”*

Науковий керівник: *Спіцина Г. О., докт. юрид.
наук, професор, завідувач кафедри права
Гуманітарно-правового факультету Національного
аерокосмічного університету ім. М. Є. Жуковського
“Харківський авіаційний інститут”*

Дослідження та використання космосу людьми історично пов'язане з безпекою: міжнародною - національною - екологічною - інформаційною-кібернетичною - економічною - фізичною то що.

Актуалізація означених питань після 2014 року та відмежування української космічної програми від Роскосмосу і необхідність формування нової космічної доктрини України та формування напрямів адміністративно-правового, кримінально-правового забезпечення інформаційної безпеки у цій сфері.

Однак дискусії про баланс між факторами безпеки, економічним розвитком і міжнародним захистом навколишнього середовища, які почалися ще в 1970-х роках, призвели до розуміння того, що розвиток космічної діяльності повинен відповідати викликам сьогодення з урахуванням потреб майбутніх поколінь та умов формування світового інформаційного суспільства.

Слід відзначити, що проблемам формування космічної політики та безпеки присвячені В. Г. Барановського, Г. М. Євстаф'єва та ін.

Вивченням реальних і потенційних загроз, що виходять в тому числі і з космосу, займаються В. П. Кириленко, С. А. Ланцов, Ж. Сапір, А. В. Чаєвич та ін. У роботах таких вчених, як М. В. Гетьман, А. В. Раскін, І. Б. Афанасьєв та ін. Знайшли своє відображення вивчення історіографії освоєння космосу, огляди космічних програм ряду країн, також в них розглядається вплив космічних засобів на розвиток систем національної безпеки держав і на їх взаємини на світовій арені. Так, в роботі М. В. Гетьмана та А. В. Раскіна “Військовий космос: без грифа таємно” представлено ретроспективний аналіз військово-космічної діяльності провідних держав світу у другій половині ХХ - початку ХХІ століття. У роботі також представлений систематизований огляд космічних програм СРСР (Росії), США, Франції і Китаю, заснований на численному фактичному матеріалі.

В останні роки захищена низка дисертацій присвячена космічній доктрині України Так Сорока Л. В. Адміністративно-правовий механізм реалізації Космічної доктрини України (2020 р.) розглянула сучасний стан

вітчизняного законодавства у сфері космічної діяльності, вплив міжнародного законодавства щодо імплементації правил і стандартів щодо здійснення космічної діяльності й практики його реалізації відповідно бо безпекового вектору [1].

В той же час означена та інші роботи не розкривали сучасні теоретико-прикладні та правові проблеми убезпечення інформаційного простору що реалізації напрямків космічної діяльності. Наукові розвідки у сфері національної безпеки сприяли прийняттю низки законодавчих актів та нормативних документів, які сформувавши сучасну державну концепцію-доктрину-політику-стратегію національної безпеки України та її складової інформаційної безпеки [2; 3].

Ми згодні з авторами, що не зважаючи на різноманіття підходів різних країн щодо формування сучасних космічних доктрин в різних країнах головним був безпековий стандарт космічної діяльності взагалі та к щодо інформаційної безпеки у цій сфері. Означене є важелем сталого, безпечного розвитку інформаційної сфери пов'язаної з космічною діяльністю, відповідно розроблених Організацією Об'єднаних Націй керівних принципи довгострокового стійкого розвитку космічної діяльності [4].

Квінтесенцією означеного повинно стати досягнення результатів передбачених стратегією інформаційної безпеки на період до 2025 року.

Результатами реалізації Стратегії мають стати: захищений інформаційний простір; ефективне функціонування системи стратегічних комунікацій; ефективна протидія поширенню незаконного контенту; інформаційна реінтеграція громадян України, які проживають на тимчасово окупованих територіях та на прилеглих до них територіях України; підвищення рівня медіакультури та медіаграмотності населення; забезпечення захисту прав журналістів; формування загальнонаціональної ідентичності [5].

Враховуючі, що метою космічної діяльності є створення та підтримка космічними засобами сучасного інформаційного простору держави то першочерговим завданням у цій сфері антропологічної діяльності стають завдання створення сталих умов інформаційної безпеки.

Відповідно до ст. 8 Закону України "Про космічну діяльність" до правил космічної діяльності належать також нормативні акти центральних та місцевих органів виконавчої влади, що регламентують на різних рівнях діяльність у космічній галузі та її безпеку, а також дотримання вимог щодо охорони прав інтелектуальної власності, державної, військової та комерційної таємниці [6].

У означеному сенсі важливими є думки науковців та законодавця, що інформаційна безпека – це стан захищеності життєво важливих інтересів людини і громадянина, суспільства і держави, при якому реалізується завдання запобігання шкоди через неповноту, несвоечасність і недостовірність поширюваної інформації, порушення цілісності та доступності інформації, несанкціонований обіг інформації з обмеженим доступом, а також через негативний інформаційно-психологічний вплив та умисне спричинення негативних наслідків застосування інформаційних технологій [7].

Враховуючі попередні дефініції та останнє визначення можемо визначити, що інформаційна безпека як складова безпеки космічної діяльності складається з тріади:

– діяльність із забезпечення – надання допомоги суб'єктам для досягнення поставлених цілей: 1) охорони прав інтелектуальної власності, державної, військової та комерційної таємниці; 2) забезпечення отримання повної, своєчасної, достовірної, цілісної доступної інформації; 3) дотримання законодавчого режиму обігу інформації з обмеженим доступом: конфіденційної; державної таємниці; службової інформації.

– засоби забезпечення – сукупність матеріальних, духовних, фінансових, правових, організаційних і технічних засобів здійснення діяльності щодо забезпечення;

– суб'єкти забезпечення – індивіди, організації, органи держави, які здійснюють діяльність щодо забезпечення космічної діяльності.

Окрім того 1 січня 2021 р. набрав чинності Закон України “Про національну інфраструктуру геопросторових даних”, що визначає “правові та організаційні засади створення, функціонування та розвитку національної інфраструктури геопросторових даних, спрямованої на забезпечення ефективного прийняття органами державної влади та органами місцевого самоврядування управлінських рішень, задоволення потреб суспільства в усіх видах географічної інформації, інтегрування у глобальну та європейську інфраструктуру геопросторових даних” [8]. Цим законом визначено умови для широкого доступу до геопросторових даних, розвитку ринку сучасної геоінформаційної продукції і геоінформаційних послуг згідно з рекомендаціями Директиви 2007/2/ЄС Європейського парламенту і Ради Європейського Союзу від 14 березня 2007 р. із запровадження інфраструктури геопросторової інформації у Євросоюзі (INSPIRE) [9].

Настає потреба у розгалуженій системі нормативного регулювання використання космічної інформації в системі геоінформаційного забезпечення ухвалення управлінських рішень з питань національної безпеки та оборони України [10].

Враховуючі стан законодавчо-нормативного забезпечення та реалії практики можемо визначити проблеми які існують в умовах сьогодення: прогалини законодавства України щодо сучасних вимог світового досвіду інформаційного убезпечення космічної діяльності; недостатній рівень захисту кібербезпеки об'єктів інформаційної інфраструктури космічної діяльності; недовикористання біометричних, мульті біометричних, мультимодальних та багатофакторних методик доступу до об'єктів інформаційної інфраструктури впровадження інноваційних моніторингу осіб на території об'єктів інформаційної інфраструктури космічної діяльності;

Означені проблеми можуть бути вирішені за рахунок комплексного теоретико-правового дослідження спрямованого на розробку правових проблем та визначення рекомендацій щодо удосконалення адміністративно-правових засад інформаційної безпеки суб'єктів та об'єктів космічної діяльності.

Під час дослідження повинно бути: виокремлено проблеми адміністративно-правове регулювання забезпечення інформаційної безпеки

при застосуванні інформаційних технологій та автоматизованих систем у космічній діяльності з метою вирішення господарських та військових задач; уточнено особливості правового статусу суб'єктів адміністративно-правового забезпечення інформаційної безпеки космічної діяльності; визначено правові чинники стабільності взаємозв'язків та ефективності взаємодію між суб'єктами щодо забезпечення інформаційної безпеки космічної діяльності; науково-обґрунтовано та визначено шляхи удосконалення адміністративно-правового забезпечення інформаційної безпеки.

Реалізація означених задач буде сприяти формуванню сучасної системи адміністративно-правового забезпечення інформаційної безпеки космічної діяльності.

Список використаних джерел:

1. Сорока Л. В. Адміністративно-правовий механізм реалізації Космічної доктрини України: дис. На здобуття доктора юрид наук: спеціальність-12.00.07 - адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право (081 – Право). Київ: НДІ Публічного права, 2020. 490 с.
2. Єрменчук О. П. Основні підходи до організації захисту критичної інфраструктури в країнах Європи: досвід для України : монограф. Дніпро : Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ, 2018. 180 с.
3. Зубко Г.Ю. Безпека космічної інфраструктури як напрям державної інфраструктурної політики України. *Актуальні проблеми вітчизняної юриспруденції*. № 4. 2019. С. 144 – 148.
4. Договір про принципи діяльності держав з дослідження і використання космічного простору, включаючи Місяць та інші небесні тіла URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_480#Text
5. Указ Президента України “Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 15 жовтня 2021 року “Про Стратегію інформаційної безпеки” від 28 грудня 2021 р. № 685/2021.
6. Про космічну діяльність: Закон України. *Відомості Верховної Ради України (ВВР)*, 1997, N 1, ст. 2 (із змінами та доп.).
7. Концепція інформаційної безпеки України. URL: <https://www.osce.org/files/f/documents/0/2/175056.pdf>
8. The Law of Ukraine of 13.04.2020 No. 554-IX. (in Ukrainian). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/554-20#Text> [Про національну інфраструктуру геопросторових даних: Закон України від 13.04.2020 No 554-IX.].
9. Директива Європейського парламенту і Ради 2007/2/ЄС від 14 березня 2007 року про створення Інфраструктури просторової інформації у Європейському Співтоваристві (INSPIRE). https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_002-07#Text
10. Горбулін В.П. Використання космічної інформації в системі геоінформаційного забезпечення ухвалення управлінських рішень з питань національної безпеки та оборони України. *Вісн. НАН України*, 2021, No 9. С. 3-11.